

II науково-практичний круглий стіл

Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти

Co-funded by the
European Union

Суми 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
ДЛЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ:
ПРАВОВІ, ОСВІТНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
ІІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
(СУМИ, 21 ЧЕРВНЯ 2024 РОКУ)**

**СУМИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
2024**

УДК 341-044.247:37.013

С 91

Редакційна колегія:

В. М. Завгородня, кандидат юридичних наук, доцент;

А. М. Куліш, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист

України;

А. В. Гончаренко, кандидат історичних наук, доцент;

М. В. Плотнікова, кандидат юридичних наук, доцент

А. С. Славко, кандидат юридичних наук, доцент;

А. Л. Чернявський, кандидат юридичних наук, доцент;

О. А. Швагер, кандидат юридичних наук

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради

Навчально-наукового інституту права СумДУ

(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)

С 91	Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : матеріали II науково-практичного круглого столу, Суми, 21 червня 2024 р. / ред. колегія: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 73 с.
------	--

До збірника ввійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені під час проведення II науково-практичного круглого столу «Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти», присвяченого актуальним питанням європейської міграційної політики, історії та права і проведеного в межах реалізації освітнього проєкту «101098859-EU4Migration-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA / ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку» напрому «Жан Моне» програми Еразмус+».

Позиція організаційного комітету не завжди збігається з міркуваннями, висловленими учасниками. В збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідають за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності учасники науково-практичного круглого столу.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

<i>Большакова О., Закаленко О. ПОЗОВ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ГАРАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ.....</i>	<i>5</i>
<i>Гірна Н. ВОЄННА МІГРАЦІЯ З УКРАЇНИ У 1944 - 1947 і 2022 - 2024 РОКАХ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ.....</i>	<i>8</i>
<i>Голоха А. ПРИНЦИПИ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....</i>	<i>11</i>
<i>Гончаренко А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПІД ЧАС «КРИЗИ БІЖЕНЦІВ» 2015–2017 РР.</i>	<i>13</i>
<i>Дегтярьов С. УКРАЇНЦІ – УЧАСНИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ 1917-1921 РОКИ В ІНОЗЕМНИХ ТАБОРАХ ДЛЯ ІНТЕРНОВАНИХ.....</i>	<i>18</i>
<i>Жучков Т. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....</i>	<i>22</i>
<i>Іванов А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ.....</i>	<i>27</i>
<i>Касюра В., Шуть А. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД.....</i>	<i>29</i>
<i>Люлька В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ АФГАНСЬКИХ МІГРАНТІВ ДО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ (1991-2022 РР.).....</i>	<i>32</i>
<i>Мартинов А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: МІЖ ІДЕАЛІЗМОМ І ПОЛІТИЧНИМ РЕАЛІЗМОМ.....</i>	<i>35</i>
<i>Плотнікова М. ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ.....</i>	<i>38</i>
<i>Політова А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ) ЩОДО ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ.....</i>	<i>43</i>
<i>Пристайко В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....</i>	<i>47</i>
<i>Пустовіт І., Шуть А. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ІСПАНІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ</i>	<i>49</i>
<i>Рашавець Є., Шаповал В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ : ІСТОРИЧНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ.....</i>	<i>53</i>
<i>Слободяник Т. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ЧИ ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ</i>	<i>56</i>

<i>Сосіна К. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	<i>58</i>
<i>Тодоров І. ЦІННІСНИЙ ВИМІР НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ФРН.....</i>	<i>61</i>
<i>Філоненко І. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МІГРАЦІЇ.....</i>	<i>63</i>
<i>Чернявський А. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ НА СУДОВУ ПРАКТИКУ У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....</i>	<i>66</i>
<i>Швагер О. МІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС.....</i>	<i>69</i>

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ІСПАНІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Ігор Пустовіт

*студент другого року навчання ОС Бакалавр
кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Анастасія Шуть

*викладач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Повномасштабне вторгнення росії в Україну, яке сталося 24 лютого 2022 року, спричинило вимушену міграцію українців в країни ЄС, зокрема в таку країну, як Іспанія. Станом на березень 2024 року в Іспанії перебуває близько 197 тисяч українців, котрі прибули сюди після початку повномасштабної війни. Варто також зазначити, що потік українських біженців в Іспанію триває і досі, лише за період з січня по березень 2024 р. Іспанія прийняла ще 2255 українців, увійшовши у трійку держав, які збільшили кількість виданих статусів тимчасового захисту. [1, 2]

Зважаючи на те, що значну частку українських біженців складають діти та молодь, то для Іспанії є надзвичайно важливим завданням інтегрувати їх в свою систему освіти, що, в свою чергу, допоможе зменшити соціальну напругу в іспанському суспільстві, і запобігти міжнародній ворожнечі. Крім того, адаптація українських дітей-біженців до нових умов навчання забезпечить їхню психологічну стабільність та зменшить стрес, пов'язаний з пережитими травматичними подіями. Водночас для України надзвичайно важливим завданням є збереження зв'язків з молодим поколінням громадян, котрі зараз перебувають в Іспанії, і формування та збереження у них української національної ідентичності, та їх майбутнє повернення на Батьківщину для її розвитку після війни. Отже, вищесказане зумовлює актуальність цього дослідження.

Рада ЄС 4 березня 2022 року затвердила «Імплементативне рішення», що впроваджує тимчасовий захист громадян України, які проживають в Україні та були переміщені, починаючи з 24 лютого 2022 року в результаті військового вторгнення російських військ (Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection). Відповідно до цього рішення, метою тимчасового захисту є надання притулку переміщеним особам в країнах ЄС та дозволу користуватися узгодженими правами, які охоплюють місце проживання, доступ до ринку праці та житла, медичну допомогу, доступ до освіти для дітей і молоді (European Council, 2022a). Європейська комісія, керуючись ідеєю, що залучення біженців до освіти – це не лише навчання, затвердила цілісну модель інтеграції українських дітей-біженців в освітній процес (European Commission, 2022d), ця модель, окрім навчальних потреб (вивчення мови; надолуження пропущеного; адаптація до нової системи освіти), охоплює також і соціальні та емоційні потреби українських дітей та молоді.

Іспанія, відповідно цих нормативно-правових актів ЄС, всіляко сприяє адаптації українських дітей та молоді до життя в країні, та сприяє інтеграції в освітній процес. Це проявляється в наступному:

1) Іспанія надає можливість українським біженцям пройти безкоштовні курси іспанської мови. Окрім традиційного офлайн навчання, є також можливість пройти ці курси онлайн. Заняття проводять різноманітні асоціації;

2) Щоб дітям було легше адаптуватися до навчання в іспанській школі, є спеціальні помічники, які знають українську мову;

3) В Іспанії в межах підготовки вчителів, вивчається тема психологічного здоров'я, присвячена особливому досвіду та потребам учнів-біженців з України. Зміст таких програм зосереджено на розвиткові розуміння вчителями джерел та впливу стресу, а також на травмах дітей та молодих людей, та на здатності вчителя підтримувати їх у таких ситуаціях.

Варто також зазначити, що самі іспанські школярі радо приймають українських однолітків та допомагають їм освоювати усе нове. Іспанська шкільна система освіти має незначні відмінності від української, що також сприяє інтеграції українських дітей-біженців. Наприклад, уроки, як і в Україні тривають 45 хвилин, а заняття починаються з 9:00 або 9:30 і закінчуються переважно о 14:00, але в іспанських школах діє 10-бальна система оцінок, а навчальний рік починається 15 вересня, і закінчується 15 червня, він поділяється на 3 семестри за 11 тижнів, що стосується домашніх завдань, то їх задають значно менше. Станом на травень 2022 року в Іспанії перебувало 34881 українських дітей, з них 26298 відвідували іспанські школи, що складало від загальної кількості дітей 60%, а вже станом на березень 2024 р. кількість українських дітей які пішли до іспанських шкіл склала 29500, що свідчить про те, що батьки цих дітей довіряють іспанській системі освіти, і переконані в тому, що їхні діти зможуть успішно в неї інтегруватися. Також українські діти-біженці мають можливість паралельно навчатись і в українській онлайн-школі, що сприяє збереженню зв'язку з Батьківщиною та збереженню національної ідентичності.

Як згадувалося раніше, Україна ставить за мету збереження зв'язків з молодим поколінням громадян, котрі вимушено перебувають в Іспанії, і формування та збереження у них української національної ідентичності, та їх майбутнє повернення на Батьківщину. Яскравим прикладом того, що наша держава дійсно докладає зусиль для досягнення цієї мети є те, що за сприяння МОН України у іспанському місті Валенсія розпочав діяльність український освітній хаб, у якому наші громадяни можуть отримати корисні послуги та взяти участь у різноманітних заходах:

- 1) на постійній основі щосуботи проводяться різноманітні заходи з дітьми;
- 2) курси вивчення іспанської мови для дітей та дорослих;
- 3) консультації іспанських юристів та адвокатів;
- 4) психологічна підтримка дітей та жінок;
- 5) послуги перукаря для дітей;
- 6) плетіння сіток та виготовлення окопних свічок для військових;
- 7) уроки хореографії, ліпки з глини, малювання, шахів для дітей, рукоділля для жінок;
- 8) видавання гуманітарної допомоги;
- 9) кулінарні майстер-класи;
- 10) показ фільмів;
- 11) проведення традиційних українських та іспанських свят;
- 12) розпис одягу в українську символіку, проведення екскурсій.

Варто також зазначити, що не лише наша держава сприяє адаптації до життя в Іспанії та формуванню і збереженню української національної ідентичності серед біженців, а й Українська громада Іспанії. Наприклад, 22 січня 2024 року, за сприяння Української громади Іспанії, відбувся урочистий мітинг до Дня Соборності України. [1, 3 с. 7-13, 4, 5, 6, 7, 8]

Отже, в результаті дослідження було з'ясовано наступне:

1) Іспанія активно сприяє інтеграції українських дітей та молоді, забезпечуючи їм доступ до освіти, мовних курсів, а також до соціальної та психологічної допомоги. Українські діти та молодь в Іспанії мають можливість не лише адаптуватися до нових умов навчання, але й зберегти зв'язок з рідною країною через онлайн-навчання та культурні заходи, які організовує українська діаспора в Іспанії, котра утворилася тут задовго до війни з росією;

2) Важливо і надалі здійснювати підтримку українських дітей-біженців та молоді в їхній інтеграції до нового, іспанського освітнього середовища, а також сприяти їм у збереженні української національної ідентичності шляхом забезпечення доступу до якісної національної онлайн-освіти, соціальної підтримки та залученням до різноманітних культурних заходів;

3) Для ефективної інтеграції в іспанську систему освіти та збереження національної ідентичності українських дітей необхідна тісна співпраця між українськими та іспанськими державними органами, освітніми інституціями та громадськими організаціями. Лише спільними зусиллями можливо забезпечити успішну інтеграцію українських дітей в іспанську систему освіти, зберігаючи їхню національну ідентичність, що сприятиме їхньому розвитку, та збереженню зв'язку з Батьківщиною, і їхньому майбутньому поверненню в Україну для її розвитку після війни;

4) Досвід Іспанії може бути корисним прикладом для інших країн ЄС, які стикаються з подібними викликами внаслідок масової міграції українців, котру спричинило повномасштабне вторгнення росії в Україну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Курси мови і робота. Як українські біженці облаштувалися в Іспанії. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/kursi-movi-i-robota-k-ukrayinski-bizhentsi-1710526225.html> (дата звернення: 19.06.2024).

2. Іспанія для українців у 2024 році: як оформити захист, соціальна підтримка, житло, робота та основні правила для біженців. Visit Ukraine. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1125/temporary-protection-in-spain-conditions-of-entry-rights-of-ukrainians-social-and-financial-assistance> (дата звернення: 19.06.2024).

3. Підтримка ЄС інтеграції українських дітей і молоді в системи освіти держав-членів в умовах війни рф проти України: стратегічні орієнтири та успішні практики / О. Локшина та ін. Український Педагогічний журнал. 2022. № 3. С. 5–19. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/607/566> (дата звернення: 19.06.2024).

4. Особливості системи освіти в Іспанії у 2024 році. Migrant.biz.ua. URL: <https://migrant.biz.ua/ispania/navchannya-es/systema-osvity-v-ispanii.html> (дата звернення: 19.06.2024).

5. Як українських дітей навчають в Іспанії. Дім. URL: <https://kanaldim.tv/yak-ukrayinskyh-ditej-navchayut-v-ispaniyi/> (дата звернення: 19.06.2024).

6. Предмет "Релігія" та безкоштовна шкільна форма: досвід навчання черкаських учнів в Іспанії. 18000.com.ua. URL: <https://18000.com.ua/strichka-novin/predmet-religiya-ta-bezkoshtovna-shkilna-forma-dosvid-navchannya-cherkaskix-uchniv-v-ispaniyi/> (дата звернення: 19.06.2024).

7. В Іспанії запрацював український освітній хаб. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/v-ispanii-zapratsyuvav-ukrainskiy-osvitniy-khab> (дата звернення: 19.06.2024).

8. День Соборності України в Більбао. 2024. Українська громада Іспанії. URL: <https://comunidaducraniana.es/день-соборності-україни-в-більбао-2024/> (дата звернення: 19.06.2024).